

מלים

(סוף מעמוד קודם)

השלילה הוא וליגיוני. כשיר של שתי שורות, ב"שירים למצוא עת", הוא כתוב "אני ראה אתך, האם תראה אותי, / ארזני, נגוד כל תאחזתי" (עמ' 146) האילו שיר התפילה בעמוד 61 אומר: "למה עובתני למה הסתרת פניך / איכה תאמר בלעדיי הלא / לא די בתולעת, בעץ, בעפר, אני הולך / ומסתבך בין מילי, הולך פחות / בנאי אין איש עמדי בין הצללים / אירא מפני השתיקה אני מסתבך במלים / בלעדיך אני רחוק רק את ידי / וזה כבודת משאת פני תופלות / מבלי עיניך / כבר את האש אבקש פניך. וכדגש היובי: "לשלות די אל תוך העולם כעבר האחו" / בכך אהתי. תן לי לגעת בנגר ובל של עליה / בכל הנושם כל המחור האפל הזה וקנה כל אצבע / הלל". התפילה הזאת מסתיימת במלים "אל נא תגוד אותי / בתוך לבי, אני שלח די". (עמ' 149)

כאור השיאים של שירתו, בשבץ "פסל ומסיכה" וולמעשה כבר בחלקים של "שמש תצות", מבקש טוביה ריבנר להחליף מ"סבך המלים, מקצרידיה של הלשון. על ידי הורקקות ללשונם של אחרים ולשונות אחרות. זאת, על ידי תרגום ושיבוץ ציטטות בתוך שיריו. כך הוא מביא בשיריו סוגים שונים של לשון פרוזאית ובמשמע אירוני או "קונטראפונקט" ללשון השיריו, כצד "לשון" של אמצות אחרת, המשמשת לו כאוסקלריה. יציוזות האמנות הפלסטית, המאכלסת את הספר, רק מן העבר והתווה. כבר השיר הראשון, "התפילה" (באוספה עמ' 1176) מעמיד, בנושא של איקדום, זה מול זה, את המערובלת הודמטית בתפנתה של מרק שאגאל ואת "העולם כחוקר אצל ברויכל: " - דעה, גבו לים ושאליו נפל איקדום - ד.א.ג. מביט בעץ כמפלא משמים / איכר ממשיך בחרישו, כי אין להשתמש / מעצבנה של ארמה ומסרחות הים / איקדום מיה / השמש כבר נטה. הושיבה קרובה.

כספר הזה פותחת החדשה, פותחים הקיסוע הרליטמלוסי, השירים חחרים בחלקם למיקוב שירי, ומקצתם ובעיקר כל אלה על רישומי המלאכים של שאל קליי אפילו שנים אל תריוה. אך גם בתוך עולם מעודד זה צפים המטייבים הישנים קודם כל עצם

צירות האמנות, שכאילו נרשמות נצת, עומדות למעשה בתוך שתי מערכות של תנועה, של שינוי: תנועת החיים של העבר, שהיצירות מצביחות רגעים ממנה, והתנועה של חיי ההווה על כל היבטיות ולרבות "ררשיון עם המשווה" ועם "עולם החיים" שלו עם בעיותיו ומלחמותיו. זה מצביע עליך, שהאוסקלריה רק מציבה את הפרדוקס במחוק, אך אינה מבטלת אותו. והנה המוח בתוך הדיים - מיד כשיר השני, על תפנת השגוריים של הלניץ הצעיר: "הרי העיקר הוא הגולגולת", נאמר שם כבר בסוד השני, ואותה גולגולת משהו אישה ליד שני הגברים החדשים, שניתן להבחין בה רק מוזיות ראה מיוחדת. המטייבים של המסוד והמסך מופיעים מחדש בשירים על הגיוסות השונות של מגול-בלבל אצל ברויכל, ולעומת הפאנוס, היפה כשלעצמו, של "קיסר" ב"האש באור, המסתיים ב"האש המפואר, אפודיארגמו, / יסרא לשמש חום - ובוזעם ריסיה / יעמוד קיסר עידום, עד יתפחם", סופו של המצביא המצנח המתנח, "כפסל ומסיכה", ששומר המחויאן מנגב את האבק מלבו.

הפתרון (הזמני) של אוסקלריית הלשונות האחרות נשכר לרסיסים ב"1981", סידרת השירים על אונח הבן, שהיא מנע שירי על גבול האלם. כמחומני, סידרה זו בגרייה במתנסות הסידרה "העץ" מתוך "שמש תצות", שהיא שיר ארוך יחסית ושני שירים קצריים בשפה לאסונית, על אודות עץ שנעצר משורשו. והסידרה פותחת כ"זה עץ, ומסתיימת ב"זמה/זה / זה היה ארטי". את הסידרה "1981" אביא במלואה. היא מורבת בעד עצמה:

- 1) ביה / לא ביה / חלל. / שחול הקיסע ידע את החום / שהיה בו. / רמת אינה רק רמת. מוחק מוחיד עקבות. / אש פרוחת בעץ. סל / סוכב ברות. הולך סוכב / חקק, גימגום, יבנה. / הוא שרובל היה לפניה / אחריו, / רגע לאראקל".
- 2) להבין / מה להבין / אני שומע / אני נושם / אני הולך על שתיים
- 3) מה גבן / שכחי / מסוכן בין יום ולילה
- 4) לרוב / לרוב - / אני חופר וחופר / ועפר עם עפר מתחבר
- 5) מלים זונות / אחרי המוות / אופרות הלך / אבד / הסתלק / חורף, קיץ, רוח כעצים, אור, אודי
- 6) בני שאבד / בן וקטי / שכ / מצא מחבוא / סמרי